

Samenvatting: 'Onderzoek Vrouwen zonder Startkwalificatie Regio Drechtsteden'

AO Consult in opdracht van het LeerWerkLoket Drechtsteden

Het LeerWerkLoket Drechtsteden constateert samen met een aantal andere partijen in de regio dat de groep 'vrouwen zonder startkwalificatie' lastig te bereiken is op het gebied van Leren en Werken en dat er weinig mogelijkheden zijn voor hen om hulp te krijgen bij het behalen van een startkwalificatie of het vinden van een baan. Het LeerWerkLoket wil dan ook graag inzicht in:

- Kansrijke beroepen en opleidingen voor vrouwen zonder startkwalificatie in de regio,
- De manier waarop deze doelgroep beter bereikt kan worden
- De manier waarop deze doelgroep beter ondersteund kan worden bij het behalen van een startkwalificatie en/of werk. Hierbij moet worden opgemerkt dat het niet voor alle vrouwen in de doelgroep mogelijk zal zijn om een startkwalificatie te halen.

Hiertoe heeft AO Consult in opdracht van het LeerWerkLoket een onderzoek uitgevoerd.

Onderzoeksvragen

1. Wat is de omvang van de groep vrouwen zonder startkwalificatie in de regio Drechtsteden? Hoe ziet de groep vrouwen zonder startkwalificatie er uit (bijv. leeftijd, opleidingsniveau en-richting, gezinssituatie, gemeente)?
2. Welke netwerken en (zelf)organisaties zijn er voor vrouwen zonder startkwalificatie? Bij welke organisaties zijn deze vrouwen momenteel in beeld?
3. Welke mogelijkheden voor (begeleiding naar) scholing en/of werk biedt de regio Drechtsteden aan vrouwen zonder startkwalificatie? Wat zijn kansrijke opleidingen en beroepen voor deze doelgroep?
4. Welke wensen hebben vrouwen ten aanzien van (begeleiding naar) scholing en/of werk? Welke belemmeringen ervaren ze hierbij?
5. Wat kan het LeerWerkLoket doen om vrouwen zonder startkwalificatie te ondersteunen bij het vinden van (begeleiding naar) scholing en/of werk?

Plan van aanpak

Het onderzoek bestond uit drie fases: deskresearch, groepsgesprekken en rapportage. Er hebben tien vrouwen deelgenomen aan de groepsgesprekken, allen bekend bij de Sociale Dienst. Dit zijn voornamelijk vrouwen die gemotiveerd zijn om een stap te maken richting scholing en/of werk, aangezien deelname aan de groepsgesprekken op geheel vrijwillige basis was. Twee van de tien vrouwen bleken de Nederlandse taal niet goed te beheersen en er besloten om hen een korte vragenlijst in te laten vullen. Daarnaast is er een vrouw die dezelfde vragenlijst heeft ingevuld samen met haar klantmanager. Dit betekent dat er uiteindelijk 11 vrouwen aan dit kwalitatieve onderzoeksfase deelnamen. De bevindingen, conclusies en aanbevelingen worden uitgebreid beschreven in de rapportage 'Vrouwen zonder Startkwalificatie Regio Drechtsteden'.

Conclusies

Onderzoeksvraag 1: 'omvang van de groep vrouwen zonder startkwalificatie'

Er zijn in totaal naar schatting 4.544 vrouwen zonder startkwalificatie in beeld bij verschillende instanties in de regio Drechtsteden (UWV, LeerWerkLoket en Baanbrekend). De leeftijd van het merendeel van deze vrouwen ligt tussen de 20 en 24 jaar. De meeste vrouwen zonder startkwalificatie zijn woonachtig in Dordrecht. De vrouwen zonder startkwalificatie kunnen deels bereikt worden via instanties zoals het UWV en de Sociale Dienst. Dit geldt niet voor de groep niet-uitkeringsgerechtigden. De totale groep vrouwen zonder startkwalificatie is moeilijk in beeld te brengen omdat zij beperkt geregistreerd zijn. Het aantal vrouwen zonder startkwalificatie en zonder werk in de regio is daarom naar verwachting groter dan de aantallen die bij de instanties bekend zijn.

Onderzoeksvraag 2: 'netwerken voor vrouwen zonder startkwalificatie'

Binnen de Drechtsteden lijken er geen specifieke netwerken voor of zelforganisaties van vrouwen zonder startkwalificatie. In de regio zijn wel plekken waar vrouwen zonder startkwalificatie mogelijk in beeld zijn,

zoals scholen, kinderopvangorganisaties/peuterspeelzalen, vrijwilligersorganisaties, kerken, buurthuizen, wijkcentra, taalinstututen en sociale wijkteams.

Onderzoeksvraag 3: 'kansrijke scholing/beroepen voor vrouwen startkwalificatie'

De kansrijke beroepen voor de doelgroep vrouwen zonder startkwalificatie kunnen (sterk) wisselen over de tijd, omdat vraag en aanbod op de arbeidsmarkt fluctueert. De volgende beroepen op mbo-niveau 2 lijken momenteel kansrijk voor vrouwen zonder startkwalificatie in de regio Drechtsteden:

- verkoopmedewerker detailhandel;
- huishoudelijke hulp/schoonmaker;
- gastvrouw;
- helpende zorg & welzijn.

Op de wat hogere niveaus zijn de volgende beroepen kansrijk:

- verzorgende (mbo-niveau 3)
- verpleegkundig (mbo-niveau 4)

Ook naar 'typische mannenberoepen' zoals elektriciens, elektronicamonteurs, loodgieters, pijpfitters, bouwarbeiders en machinemonteurs is een grote vraag in de regio Drechtsteden. Omscholing, bijvoorbeeld via een partij als Technicom, kan daarmee kansen bieden voor vrouwen zonder startkwalificatie op scholing en/of werk. Zij moeten actief worden geïnformeerd over deze mogelijkheden. De geïnterviewde vrouwen ervaren knelpunten in mogelijkheden voor scholing en/of die aan hen geboden worden. Ondanks dat er wel mogelijkheden zijn voor vrouwen zonder startkwalificatie in de regio, zijn zij niet op de hoogte van de ondersteuningsmogelijkheden.

Onderzoeksvraag 4: 'wensen van vrouwen zonder startkwalificatie ten aanzien van scholing en werk'

Alle geïnterviewde vrouwen willen heel graag een opleiding volgen en werk vinden. De voorkeur gaat uit naar betaald werk, maar als dit niet lukt, zouden ze zich graag via vrijwilligerswerk of mantelzorg inzetten. Thuis zitten werkt frustrerend; het sociale netwerk wordt al snel klein. De positieve verhalen die de vrouwen horen van uitkerende instanties, zijn van andere vrouwen die via-via een goede kruiwagen hebben gevonden. Het lijkt volgens hen vooral van toeval af te hangen of je succesvol aan het werk kunt komen. Belemmeringen die worden genoemd: geen financiële middelen, opleiding wordt niet erkend door werkgevers, elders verworven competenties worden niet aanvaard door werkgevers, geen rijbewijs en geen kinderopvang mogelijkheden. De vrouwen hebben het gevoel soms van het kastje naar de muur te worden gestuurd door instanties, waarbij ze nergens écht de hulp of ondersteuning krijgen die ze nodig hebben.

Uit de groepsessies kwamen een aantal concrete voorstellen. Hierbij dient te worden opgemerkt dat deze mogelijkheden er misschien wel zijn, maar dat de vrouwen hier dan niet van op de hoogte zijn. Dit onderstreept de behoefte aan informatievoorziening:

- Een informatiepakket wat de mogelijkheden in de regio zijn; niet alleen qua opleidingstrajecten, maar bijvoorbeeld ook van de financiële regelingen waarvan je gebruik kunt maken. Als de vrouwen meer financiële ruimte, dan is er ook meer ruimte om een opleiding te volgen.
- Concrete hulp bij het zoeken naar werk.
- Hulp om je te helpen succesvoller te solliciteren / jezelf te presenteren.
- Voorlichtingsmiddagen speciaal voor vrouwen zonder startkwalificatie. De vrouwen hebben het idee dat ze als doelgroep een beetje worden 'vergeten'. Men geeft aan dat bijvoorbeeld de trajecten vanuit de Sociale Dienst vooral gericht zijn op de doelgroep tot 27 jaar. Als je ouder bent dan 30, kom je er bijna niet tussen en is er weinig ondersteuning.
- De mogelijkheid om in contact te komen met andere vrouwen in een vergelijkbare situatie.
- Nakomen van afspraken vanuit de instanties. Vaak worden er dingen beloofd, waar vervolgens niet op wordt terug gekomen.

Onderzoeksvraag 5 'wat kan het LeerWerkLoket doen'

Middels aanbevelingen worden concrete tips en adviezen over de manier waarop het LeerWerkLoket vrouwen zonder startkwalificatie kan ondersteunen bij het vinden van scholing en/of werk geformuleerd.

Aanbevelingen

- ***Aanbeveling 1:*** Zorg ervoor dat de vrouwen zonder startkwalificatie die de stap naar scholing en/of werk willen maken naar het LeerWerkLoket Drechtsteden worden doorverwezen. Een belangrijke kracht van het LeerWerkLoket Drechtsteden is dat zij onafhankelijk van uitkerende instanties de vrouwen kunnen informeren, adviseren en ondersteunen. Maak als LeerWerkLoket bij de uitkerende instanties duidelijk welke vrouwen kunnen worden doorverwezen naar het LeerWerkLoket. Stel hiervoor een handzame checklist/stroomdiagram op, die de klantmanagers kunnen gebruiken.
- ***Aanbeveling 2:*** Maak duidelijke afspraken over de doorverwijsroute en verdeling van rollen, taken en verantwoordelijkheden tussen het LeerWerkLoket, UWV en de Sociale Dienst. De groepsessies lieten zien dat de vrouwen niet of nauwelijks bekend zijn met de mogelijkheden van de verschillende instanties. Intensiveer daarom als LeerWerkLoket Drechtsteden de samenwerking met de uitkerende instanties voor deze doelgroep vrouwen. Draag zorg voor een duidelijke, goede en actieve doorverwijsroute vanuit de uitkerende instanties naar het LeerWerkLoket.
- ***Aanbeveling 3:*** Monitor voortdurend welke beroepen / opleidingen voor de doelgroep het meest kansrijk zijn. Om de kans op succes voor vrouwen zonder startkwalificatie te vergroten, is het van belang dat in de informatievoorziening, advies en ondersteuning wordt aangesloten bij die opleidingen en beroepen die in deze regio het meest kansrijk zijn. Het kan van belang zijn ook vrouwen te motiveren voor de 'mannenberoepen', daarnaast moet er bij werkgevers worden bewust gemaakt worden van de mogelijkheden om vrouwen deze functies te laten vervullen.
- ***Aanbeveling 4:*** Het LeerWerkLoket en uitkerende instanties moeten een belangrijke rol gaan spelen in het ontwikkelen en verspreiden van goed informatie- en voorlichtingsmateriaal voor de doelgroep vrouwen zonder startkwalificatie die de stap naar scholing en/of werk willen maken. Deze informatievoorziening zou voornamelijk online te vinden moeten zijn, omdat de informatie omtrent de ondersteuningsmogelijkheden snel verandert. De verwijzing naar de website kan met een papieren flyer. Deze kan verspreid worden via scholen, kinderopvangorganisaties, peuterspeelzalen, vrijwilligersorganisaties, kerken, buurthuizen, wijkcentra, taalinstututen en sociale wijkteams.
- ***Aanbeveling 5:*** Organiseer informatie- en netwerkbijeenkomsten voor vrouwen zonder startkwalificatie die de stap naar scholing en/of werk willen maken. Onderzoek hierbij of het mogelijk is om hierin ook (kleine) MKB-bedrijven te betrekken, aangezien in de regio Drechtsteden veel werkgelegenheid is bij dit type bedrijven. De vrouwen in de doelgroep kunnen worden bereikt via het LeerWerkLoket, uitkerende instanties én eerder genoemde kanalen, zoals bijvoorbeeld scholen en vrijwilligersorganisaties.
- ***Aanbeveling 6:*** Dit onderzoek laat zien dat deze vrouwen veel vragen hebben op dit gebied en op zoek zijn naar goed advies en maatwerk-ondersteuning, hierin kan het LeerWerkLoket een actievere rol spelen. Het LeerWerkLoket biedt de mogelijkheid tot individuele en positieve ondersteuningsgesprekken en kan deze vrouwen helpen om op realistische ideeën te komen en deze ideeën ook echt te verwezenlijken.